

Місто літератури ЮНЕСКО і не тільки

У ГРУДНІ 2015 Р. ЛЬВІВ ЗДОБУВ ТИТУЛ «МІСТА ЛІТЕРАТУРИ» МЕРЕЖІ КРЕАТИВНИХ МІСТ ЮНЕСКО. І ХАЙ ДЛЯ ЦЬОГО ЗНАДОБИЛИСЯ ДВІ СПРОБИ, ТЕПЕР МИ МАЄМО ВІД ЮНЕСКО ПОДВІЙНЕ ВИЗНАННЯ! НЕ ЛИШЕ АРХІТЕКТУРНО-ІСТОРИЧНЕ, АЛЕ Й ЛІТЕРАТУРНО-ТВОРЧЕ: В ГРУДНІ 1998 Р. В ЯПОНСЬКОМУ КІОТО НАШЕ МІСТО БУЛО ВНЕСЕНО ДО СПИСКУ ВСЕСВІТНЬОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЮНЕСКО З ОГЛЯДУ НА НЕПЕРЕСІЧНУ ЦІННІСТЬ ЙОГО ІСТОРИЧНОГО ЦЕНТРУ, А ТЕПЕР, 17 РОКІВ ПОТОМУ, ЛЬВІВ ОТРИМАВ ЩЕ ОДИН ДОКАЗ СВОЄЇ УНІКАЛЬНОСТІ ТА ЩЕ ОДИН... НЕАБИЯКИЙ ОБОВ'ЯЗОК.

Насправді Львів належить до небагатьох міст, які могли би з легкістю претендувати на визнання у половині царин, що їх виокремлює ЮНЕСКО: чи ж не є він містом музики або народних промислів, чи, зрештою, гастрономії? Здолавши всі труднощі на далеко не найлегшій з доріг, Львів таки став першим містом в Україні, яке сподобалося членства у світовій Мережі креативних міст – UNESCO Creative Cities Network.

Задум книги, яку ми підготували до першої річниці здобуття титулу, полягав у тому, щоб занурити читача у світ літератури Львова – минулої та сучасної, чіткіше навести на мапі міста – туристичній чи повсякденній – літературні місця й маршрути. Саме тому ця книга не має лінійного «сюжету», а є незавершеною барвистою мозаїкою з імен, вулиць, кам'яниць, подій та, безперечно, текстів – характерних цитат і невеликих творів, які передають вдачу Міста, – цинічного й романтичного, неймовірно чуттєвого та подекуди жорстокого, трохи зухвалого, часто гонорового, невдячного й відданого, словом, усякого.

У першому розділі зібрано художню й публіцистичну есеїстику авторів, яких надихнуло місто. Не всі вони львів'яни, та всіх їх об'єднує небайдужість до Львова, який кожному дав щось своє: комусь – спокій, такий потрібний для письма; комусь – приємну метушню каварень і ресторацій із дружніми зустрічами та розмовами, комусь – багатющий матеріал для архівних досліджень і живих спостережень; а комусь – дуже інтимні спогади. Та всім нам це місто дає одне – особливу часовість, бо тут час рухається у свій властивий спосіб, байдуже, чи приїхали Ви у справах, чи трохи побайдикувати.

Розділ другий – фрагмент ґрунтового дослідження, що мало на меті зібрати довідки про пов'язаних зі Львовом літераторів: знаних і несправедливо, а чи й справедливо, призабутих. Фактично, ця частина книги є такою собі енциклопедією літературних імен – давніх і сучасних – у форматі «відкритого переліку». На превеликий жаль, до книжки ввійшли далеко не всі персоналії (як і немало

інших амбітних намірів не було втілено в цьому виданні) — передовсім через обмеження обсягу: бо хто ж носитиме путівник на добрих 1000 сторінок (хоч і їх, як видається тепер, було би замало)? Непростим завданням було вивірити інформацію про письменників, адже навіть у визнаних джерелах є немало міфів, помилок та неточностей, а про деякого з сучасників відомості доводилося визбирувати по крихтах. Тож ми щиро вдячні всім літераторам, хто відгукнувся і таки перевірів та доповнив інформацію про себе чи запропонував цитату на власний смак. Звісно, що на момент виходу книги друком наведені відомості будуть уже дещо застарілими, бо немає важчого завдання, ніж укласти енциклопедичні довідки про тих, хто щодня творить, змінюючись сам і змінюючи нашу літературу. Окремою складністю стало визначення критерію «львівськості» — як не оминати увагою когось, хто, не будучи «класичним» львів'янином, займає своє місце на міському літературному горизонті, що, як відомо, усе віддаляється, скільки б до нього не бігти?

Те саме стосується й розділу третього — шкіца літературних локацій, подій, нагород — усього, що наповнює літературою сам міський простір. Наприклад, поки ця книга готувалася до друку, з'явилася нова літературна премія, нові каварні наповнилися людьми, натхненими до літературної творчості, а бібліотеки запровадили ще кілька креативних ініціатив.

Отож книга, яку Ви тримаєте, — це спроба схопити момент у Місті, де література, на тверде переконання нашої команди, — частина щоденного ритуалу, подібно до

ранкового кавування, чи один з елементів міської легенди — поряд з трамваями, дощем та архітектурною сецесією.

Сподіваємося, що присудження Львову титулу «Місто літератури ЮНЕСКО» зробить українську літературу виразно присутньою не лише на мапі, але й у наших руках, думках і серцях, а зрештою — і в туристичних путівниках.

Особливі подяки хочу висловити:

Олександрі Коваль, яка жодного дня не сумнівалася, що Львів — таки місто літератури, бо саме її багаторічними стараннями він ним стає;

Грицеві Семенчуку, що прийшов із божевільною ідеєю надіслати подання до ЮНЕСКО (і попри його ж власні сумніви, ми це зробили, причому двічі);

Ірині Подоляк, яка зініціювала Мотиваційну конференцію, що дала старт багатьом починанням;

Богдані Брилинській, яка невтомно збирала робочі групи та вірила в нас;

Михайлові Морозу за сприяння й відданий на поталу робочий кабінет;

Оксані Дарморіз, що здійснила глобальне дослідження та віднайшла понад дві сотні імен літераторів, з яких до книжки не ввійшла навіть половина, та Іванові Лучуку, без якого ця робота була б значно тривалішою;

Інституту міста, зокрема Надії Литвин, яка пройшла з нами першу битву за титул та, разом з іншими, підготувала

ґрунт для наступного подання; Наталії Вінярчук і Тарасові Гакавчину, без яких аплікацію не надіслали би вчасно;

«Видавництву Старого Лева» загалом і Мар'яні Савці, Миколі Шейку та Катерині Міхаліциній зокрема, бо взяли за шалений проект попри всі ризики;

волонтерам зі збору інформації, передовсім невтомній Ірині Шимон та моїй робочій команді Офісу міста літератури;

ілюстраторці Насті Сидоряці, що зуміла втілити в акварелі нашу ідею «справжнього уявного міста» й альтернативної urban-легенди;

моїй родині, що з розумінням та прихильністю поставилась до мого цілковитого занурення в проект і тим часом непомітно збільшилася на маленького ельфа;

усім літераторам, видавцям, редакторам, літературознавцям, перекладачам і читачам, які творять обличчя літературного Львова і без яких це місто як місто літератури просто не відбулося б.

Ольга Муха,

*керівник офісу «Львів — Місто літератури ЮНЕСКО»,
культур-аналітик*